

ספר
מעדני
יואל

פרשת נשא

י"ל ע"י מערכת
הוצאת אור חיים

Mechon@ohrchaim.com
718-930-7443

KolSatmar.com

ספר מעדני יואל

פרשת נשא

בו נקבצו ובאו דברות קודש וניצוצי אורה, אשר שמענו ונדעם
מרבנו הקדוש והטהור האדם הגדול בענקים

מרן יואל טייטלבוים זצוק"ל
אבדק"ק סאטמאר וגאב"ד ירושלים תובב"א

פרשת נשא • תשפ"ו לפ"ק

תוכן הענינים

גודל הזהירות שלא להתחבר עם הרשעים אף על פי שזה גורם הפסד
מעות רב / **בודאי לא יעזוב הקב"ה את נפשות חסידי השומרים**
משמרתה של תורה ויהיה להם שפע עשירות גדולה ברוב הרחבה /
כאשר יתן אדם ממעותיו לצדיק יהיה לנפשו ריוח ותועלת גדולה שיאירו
עיניו לדעת את דרך הישר והאמת / **בזכות נתינת המתנות לכהנים, זוכים**
להמשיך לעצמם שפע רב להתברך בשפע עשירות גדולה כפשוטה
/ **זכות מצות צדקה וחסד פועלת להמתיק את הדינים ולהפוך מרוגז**
לרחמים, ולהתברך בכל הברכות האמירות בתורה / **גודל כח התפילה**
שכל השפעה טובה מן השמים נמשך לעולם הזה רק בכח תפילות
ישראל / **בזכות מדת השלום והאחדות בקרב יראי ה' ממשיכים כל**
הברכות / **החזקת תורה היא המסחר היותר מעולה שעל ידה זוכה האדם**
להרויח מעות כשרים, ונמשך מהם שפע ברכה על ברכה המתקיים לעד
ולעולם / **תומכי תלמוד תורה זוכים לכל הברכות הנשפעות בזכות הבל**
פיהם של תינוקות של בית רבן / **עיקר הברכה בשפע עשירות גדולה**
הוא שיחונן לאדם דעת להבין ולהשכיל כיצד ראוי להשתמש בהם כפי
רצון הבורא ב"ה / **על ידי שיתברכו בני ישראל בשפע עשירות בהרחבה**
יכול להתגדל דור של תלמידי חכמים / **המפזר מעותיו לצורך החזקת**
התורה מתקדש ממונו בקדושת התורה / **רק ממון הבא ממקור טהור**
הוא כלי קיבול לברכה, ועל ידו אפשר להחזיק תורה ללא חשש פגם /
הנזהר בעסקי משא מתן לעשות ולקיים הכל כדת של תורה חשוב יותר
מן העוסק בתורה כל היום / **בזכות ברכת המזון בכוונה יתירה יתנהג עמנו**
הקב"ה לפנים משורת הדין וימהר לגאלינו בביאת משיח צדקינו / **כל מי**
שפעל בלב אחב"י התחזקות לאמונה וקיום תומ"צ נאמר עליו בשמים
שעל ידו נתקרב הגאולה / **דרך הישר בהבאת השלום שיקדם את פני**
חבירו להשלים עמו / **קיום מוסדות התורה בגלות הוא על ידי שכל אחד**
מתעורר להיות נושא בעול החזקת התורה

פרשת נשא

גורל הזהירות שלא להתחבר עם הרשעים אף על פי שזה גורם הפסד מעות רב

מדה פון א מצוה, אשר על כן לא יתכן לשלם בעד קיום המצוה שכר טוב בעניני עולם הזה. עכדה"ק.

אמנם כבר אמרתי על זה כמה פעמים שהדברים הללו אמורים במצוה שעושין לשמה, בלי שום פניה וכוונה שלא לשמה, מה שאין כן מי שעושה מצוה שלא לשמה, והוא מכוין בעשיית המצוה שיועיל לו בעניני גשמיים, 'ווערמ דאך די מצוה נתגשם, איז עס ממשיך שכר בעולם הזה'.

ומעתה יובן ענין החסרון כיס בשילוח הטמאים, כי הנה הטמאים הללו המה עוברי עבירה, כמו שנתבאר במדרש (במדבר רבה ז, י). והנה אמרו חכמינו ז"ל (עירובין יט.) פושעי ישראל מלאים מצות כרמון, ומאחר שכל עיקר כוונתם בקיום המצות הוא שלא לשמה, אשר על כן הם

צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל ממא לנפש (ה, ב). איתא במדרש (במדבר רבה ז, ו) רבי שמעון בן יוחאי אומר, אין ציווי בכל מקום אלא חסרון כיס, שנאמר (ויקרא כד, ב) צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך. ולכאורה יפלא הדבר כי מה שייך חסרון כיס לענין שילוח טמאים, 'וואס קאסט עס עפעס געלט יענעם משלח צו זיין'.

ואפשר לפרש את המכוון, כי הנה ידוע מה שאמרו חכמינו ז"ל (קידושין לט:) ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וכתבו הקדמונים בטעמו של דבר (עי' תומר דבורה פ"א ד"ה הח') כי הנה מודעת זאת אשר קיום המצוה הינה דברי רוחני, 'א מצוה איז דאך זייער גרויס, בלויז רוחניות, ס'קאן נאר ממשיך זיין נאר עולם הבא, דער עולם הזה איז דאך גשמיים, דאס האט נישט קיין שייכות, ס'איז נישט קיין מדה כנגד

יביטו על זה וישלחו אותם מן המחנה. ועל כן אמרו שביותר צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס, כי חלילה לנו להקל ולהתחבר עם הרשעים הללו, ואף על פי שהיו יכולים להרויח על ידם עשירות גדולה, פשוט הדבר שצריכים לוותר על כל אלה ולא להתחבר עם הרשעים.

ובן אוכל לומר לענייננו, כי הדבר ברור בעיני שאילו הייתי מקיל להתחבר עם רשעי זמנינו אזי היה נקל לי הרבה יותר להרויח כסף רב מהם ומהמונם, 'דאם האב איך ראיות ברורות, ווען ח"ו איך זאל מיך ביינן העט געווען געלט וויפיל מיסט, העט מען נישט געדארפט דעם עולם אזוי אנצושטרענגען, האב איך געקאנט האבן געלט פון דער וועלט גענוג', אבל ה' ישמרינו מלהקל חלילה בדבר חמור כזה, אפילו אם לא נוכל להמשיך בקיום המוסדות אין לנו להורות היתר בדבר, 'אפילו עם זאל חלילה אינגאנצן נישט עקויםירן מאר מען עם אויך נישט טון'.

(דינער פרשת וישב שנת תשכ"ח; דינער פרשת ויגש שנת תשי"ט; מוצאי שבת ויקרא שנת תשי"ז במאנטריאל; אול"י ג' תצא ו' אלול שנת תשט"ו)

מתברכים על ידם בשפע עשירות גדולה ומקבלים שכר טוב בענייני עולם הזה, ומתוך כך יושפע שפע רב גם לשאר כל בני ישראל הקשורים ומחוברים עמם להתברך בכל טובת הנאת עולם הזה. נמצא עולה מן האמור כי התחברות ביחד עם פושעי ישראל ח"ו ממשיך שפע עשירות גדולה, 'אז מ'לעבט גוט מיט די, דאס איז א געוואלדיגע הכנסה, ס'איז קיין שום ספק נישט'.

ועל פי הדברים האלה יתכן לומר, כי כאשר יעשו בני ישראל כאשר צוה השי"ת וישלחו את כל אותם הנפשות הטמאים ממחנה בני ישראל הרי זה גורם הפסד גדול וחסרון כיס מרובה, 'אז מ'שיקט אוועק די בעלי עבירות, דארט זענען דאך די מקורות הכסף, האט מען דאך שאדן, דעמאלטס וועט דיר פעלן געלט אויף דברים שבקדושה און אויפ'ן חיוזק התורה, ס'וועט דיר פעלן צו אידישקייט'. גלל כן הוצרך הכתוב לחזק ולזרז את בני ישראל לקיים את מצות הבורא ב"ה, אף על פי ששילוח הרשעים גורם חסרון כיס גדול, אף על פי כן לא

בּוּרְדַּאי לֹא יַעֲזוּב הַקֶּב"ה אֶת נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו הַשּׁוֹמְרִים מִשְׁמֶרֶתָהּ שֶׁל תּוֹרָה וַיְהִיָּה לָהֶם שֶׁפַּע עֲשִׁירוֹת גְּדוּלָּה בְּרֹב הַרְחָבָה

הלשון, שלאחר שאמר 'ויעשו כן בני ישראל', חזר ואמר שנית 'כאשר דבר ה' אל משה כן עשו בני ישראל', שהרי זה שפת יתר וצריך ביאור.

ויעשו כן בני ישראל וישלחו אותם אל מחוץ למחנה כאשר דבר ה' אל משה כן עשו בני ישראל (ה, ד). לכאורה יש לדקדק מפני מה האריך הכתוב בכפל

שהם עושים לשמה, עם כל זה יש בהם סיוע והשפעה מכח אותם המצות אשר קיימו ועשו בתחילת עבודתם שלא לשמה, אשר על כן יתכן לומר שבשביל כך יושפע להם שפע עשירות גדולה ויהיה להם כל טובות והנאות עולם הזה ברוב הרחבה.

ועל פי דברינו אלה יש לומר פירוש הכתוב על זה הדרך, 'ויעשו כן בני ישראל' היינו שקיימו את דבר ה' בשילוח הטמאים ממחנה ישראל, אף על פי שהדבר נראה לכאורה כדבר הגורם הפסד ממון, על זה אמר הכתוב שבאמת אין לחוש על כך, שהרי 'כן עשו בני ישראל', כלומר כדרך שעושים הרשעים בקיום המצות שלא לשמה עם פניות, כן עשו גם בני ישראל הכשרים בתחלת ימי עבודתם שהיו עוסקים בתורה ומצות שלא לשמה, ועל ידי כך שפיר יומשך לכל בני ישראל הכשרים שפע עשירות גדולה וכל טובות הנאות עולם הזה.

(דברי יואל תנינא פרשת נשא עמוד שז)

ואפשר לומר בביאור הענין, כי הנה כבר נתבאר למעלה אשר שילוח הטמאים ממחנה בני ישראל הוא דבר הגורם לכאורה הפסד ממון לבני ישראל, כיון שרוב אוצרות הכסף מונח תחת ידם. אכן נראה כי באמת אין לחוש שמא לא יהיה שפע עשירות בקרב בני ישראל ככל המצטרך, כי בודאי לא יעזוב הקב"ה את נפשות חסידיו השומרים משמרתה של תורה ויהיה להם שפע עשירות גדולה ברוב הרחבה, ואף כאשר ישלחו את כל נפשות הרשעים ולא יהיה שום התחברות עמהם, עם כל זה לא יאבד מהם שפע העשירות ושאר כל טובות עולם הזה.

ואפשר להסביר ולהטעים את הענין, כי הנה אף בני ישראל הכשרים העוסקים בתורה ומצות לשמה, עם כל זה בתחילת עבודתם גם המה עסקו בתורה שלא לשמה, כפי אמרם ז"ל (פסחים ג:) לעולם ילמוד אדם תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. אם כן איפוא יש לומר, שגם התורה והמצות

כאשר יתן אדם ממעותיו לצדיק יהיה לנפשו ריוח ותועלת גדולה שיאירו עיניו לדעת את דרך הישר והאמת

עיקר האדם הוא הנפש, ואילו הגוף אינו עצמיות האדם כי אם מלבוש וכיסוי אל הנפש, והוא קרוי 'בשר אדם', והנפש היא האדם עצמו.

לפי זה נמצא שכל מה שעסק בקיום מצות ומעשים טובים, הרי אלו

ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לבהן לו יהיה (ה, י). אפשר לבאר את הכוונה על פי מה שכתב בסידורו של שבת (ח"ב דרוש ד פ"א) על אומרו 'ואיש את קדשיו לו יהיו', שהכוונה בזה הוא על פי מה שאמרו בזוהר הק' (בראשית כ: כ) כי הנה

וכענין הזה איתא בספרי (עקב, מט), ולדבקה בו (דברים יא, כב), וכי היאך אפשר לו לאדם לעלות במרום ולהדבק בו, והלא כבר נאמר כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא וכו', אלא הדבק בחכמים ותלמידיהם, ע"כ.

ועל דרך זה מבואר בספרים הקדושים (ע"י

מאור ושמש פר' תבוא עה"פ והיה כי תבוא)

ענין המתנות שצריכים לתת לכהן, שעל ידי נתינת המתנות מתקשרים אל עבודת הכהן. וכאשר האדם דבוק לעבודת הצדיקים ההולכים בדרך האמת, יאירו עיניו להכיר דרך האמת, ולדעת הדרך אשר ילך בה. ועל דרך זה יתבאר המשך דברי הכתוב, 'איש אשר יתן לכהן', היינו על ידי שהוא נותן מתנות לכהן העובד ה', על ידי כך הוא מדובק בו ומקושר אליו, 'לו יהיה', ר"ל שיעלה בידו להמציא תועלת גדולה לנפשו, שיזכה לעינים מאירות וללכת בדרך הטוב והישר.

(דברי יואל פרשת נשא עמוד קסד)

קרויים שלו, יען כי הן המה קנין נפשו, ואילו שאר כל הדברים אשר פעל ועשה האדם לצרכי גופו אינם חשובים להיות שלו, שהרי הגוף אינו אלא מלבוש ונרתיק לנפש. וזהו שאמר הכתוב 'ואיש את קדשיו', היינו הדברים שבקדושה אשר הוא עושה, 'לו יהיו', הם שייכים אליו באמת, לאשר הם חלקי נפשו שהוא עיקר האדם. ע"כ דבריו הק'.

ועל פי דרכו אפשר לפרש את המשך לשון הכתוב 'איש אשר יתן לכהן לו יהיה', ויבואר על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל בגמרא (כתובות קיא: עה"פ (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (דברים ד, כד) כי ה' אלקיך אש אוכלה, אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. ע"כ.

בזכות נתינת המתנות לכהנים, זוכים להמשיך לעצמם שפע רב להתברך בשפע עשירות גדולה כפשוטה

דורשין שני פסוקים על ענין אחד (ע"י סנהדרין לד. ורש"י שם), אם כן איפוא מאחר שכבר ידוע לנו ענין זה מן הפסוק עשר תעשר א"כ יש להבין מפני מה דרשין גם פסוק זה על אותו ענין.

אכן נראה לומר בביאור הענין, כי הנה ידוע מה שהביא הרמ"א זלה"ה

ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה (ה, ט). פירש"י, 'איש אשר יתן לכהן' מתנות הראויות לו, 'לו יהיה' ממון הרבה. והקשו המפרשים, שהרי דבר זה כבר נלמד מן הפסוק (דברים יד, כב) עשר תעשר את כל תבואת זרעך וגו', ודרשו חכמינו ז"ל (שבת קיט.) עשר בשביל שתתעשר. והכלל הוא שאין

ויתבן להסביר הכוונה, כי באמת זכה הסנדק להשפעת עשירות, אלא שהכוונה לעשירות מסוג אחר, שהרי יתבן להיות הכוונה לעשירות ברוחניות, וזה חשוב למעלה בשמים כברכת עשירות, או הכוונה למה שאמרו חכמינו ז"ל (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, והיינו שיתן לו הקב"ה הכח והיכולת להיות שמח בחלקו, והרי זה עצמו ברכת העשירות כמפורש בדבריהם ז"ל.

מעֵתָּה יתכן לומר שזהו הכוונה במה שכתב כאן רש"י ז"ל 'איש אשר יתן לכהן' מתנות הראויות לו, 'לו יהיה' ממון הרבה, כי הנה מה שדרשו חכמינו ז"ל מן הפסוק עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר, עדיין יתכן לומר שהכוונה שם לעשירות ברוחניות וכדומה, ואין הדבר מוכרח שיתברך בעשירות כפשוטה עם שפע מעות רב, על כן דקדק לומר כאן שהנותן מתנות לכהן, לו יהיה ממון הרבה, היינו שיוזכה לשפע עשירות כפשוטו ממש, שיהיה לו ממון הרבה.

(דברי יואל פרשת נשא עמוד קסח; תנינא פרשת נשא עמוד שלא)

(י"ד סימן רסה ס"א) מה שכתב מהרי"ל (עמוד תפז) בשם רבינו פרץ, שכל סנדק הוא במקטיר קטורת, ולכן מאחר דאמרינן גבי קטורת (תמיד ח:) דכל מי שמקטיר קטורת היה מתעשר וממונו מתרבה, בשביל שנאמר בתורה (דברים לג, י) ישימו קטורה באפך וכתוב (שם, יא) ברך ה' חילו וגו', לפיכך כל מי שהקטיר פעם אחת שוב לא היו מניחין אותו להקטיר פעם שניה. ולכן על דרך זה נוהגין גם כן שלא ליתן שני ילדים לסנדק אחד. אמנם בביאור הגר"א (שם ס"ק מו) כתב להעיר על זה שהרי לעולם לא ראינו סנדק שמתעשר. ע"כ.

וּכְתַב עַל זֶה בִּשְׁוֹ"ת חֲתָם סוּפֵר (א"ר)
 סימן קנח ד"ה ובעזה"י (עלה), כִּי הִנֵּה
 מִה שִׁכְתָּב הַגִּרָא שֶׁלְעוֹלָם לֹא רֵאִינוּ
 סִנְדֵּק שֶׁמִּתְעַשֵּׂר, אֵינוּ סוֹתֵר אֶת בְּרִכְתּוֹ שֶׁל
 מֹשֶׁה רַבֵּינוּ בְּאוֹמְרוֹ בֶּרֶךְ ה' חִילוֹ וּגו', כִּי
 בּוֹדֵאֵי זָכָה הַסִּנְדֵּק לְבִרְכַּת עֲשִׂירוֹת, אֲלֵא
 שִׁיתֵּכֶן שְׁלֹאֲחֵר מִכֵּן הַחֲלִיף הַקִּב"ה אֶת
 הַשְּׁפַעַת הַבְּרָכָה עַל אִיזָה עֲנִין אַחֵר. עֵיין
 שֵׁם בְּדִבְרֵינוּ.

זכות מצות צדקה וחסד פועלת להמתיק את הדינים ולהפוך מרוגז לרחמים, ולהתברך בכל הברכות האמירות בתורה

תברכו את בני ישראל, ע"כ. והקשה
היפה תואר מה השייכות פסוק 'ויתן לו
מעשר מכל' לברכת כהנים, וגם להבין
מהו השייכות של אברהם אבינו ע"ה
לברכת כהנים.

כה תברכו את בני ישראל (ד, כג). איתא במדרש (בראשית רבה מג, ח) על הפסוק (בראשית יד, כ) ויתן לו מעשר מכל, מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, ר' יהודה אמר מאברהם, 'כה' יהיה זרעך (שם טו, ה), 'כה' יהיה זרעך (שם טו, ה), 'כה' יהיה זרעך (שם טו, ה).

כהנים מבטל אותו הזעם. ע"כ. לפי זה נמצא שגדול כוחה של ברכת כהנים שעל ידה יכולים לבטל את כוחות הדין בשעת הזעם ותגבורת הדינים ח"ו. וצריך לומר דהא בהא תליין, שזכות מצות מתנות עניים כוחה יפה להפוך מדת הרוגז למדת הרחמים על ידי ברכת כהנים, כי בזכות שבני ישראל הקדושים עוסקים בצדקה וחסד, על ידי כך הם זוכים שהקב"ה מברך את ישראל בעת ברכת כהנים והופך להם את הקללה לברכה.

ומעתה יתבאר כוונת המדרש מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, כי הנה איתא שם במדרש (שם) באברהם כתיב (בראשית כד, א) וה' ברך את אברהם בכל, בזכות ויתן לו מעשר מכל. ביצחק כתיב (שם כז, ג) ואוכל מכל, בזכות ויתן לו מעשר מכל. ביעקב כתיב (שם לג, יא) וכי יש לי כל, בזכות ויתן לו מעשר מכל. ע"כ. נמצא עולה מדבריהם ז"ל שכל מה שזכו האבות הקדושים להשפעת הברכה, היה הכל בזכות הצדקה והחסד שהיו עושים עם הבריות. נמצאנו למדים כמה גדול כחה של צדקה, שכל הברכות אשר השיגו האבות הקדושים היה בזכות מצות צדקה וחסד.

ובהמשך לדבריהם אלו שאלו מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, שזה הנורם לבטל את מדת הדין ולהשפיע שפע ברכות לבני ישראל, ועל כך אמר ר' יהודה שזכו לכך בזכות אברהם עמוד החסד, שגדול כח צדקה וחסד שהיא מהפכת מדת הדין לרחמים (ירושלמי מעשר שני פ"ה, ה"ה), ובזכותו ניתנה לישראל ברכת

ואפשר לומר, דהנה נודע כמה תקיף כחה של מדת הדין, עד כדי כך שאין ברואי עולם יכולים לעמוד בו זולת בשיתוף מדת הרחמים, כפי המבואר ברש"י (בראשית א, א ד"ה ברא אלקים) מדברי המדרש רבה (בראשית יב, טו) עה"פ (בראשית א, א) בראשית ברא אלקים, ולא אמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם בדין, כיון שראה הקב"ה שאין העולם מתקיים בדין עמד ושיתף מדת הרחמים למדת הדין, ולא עוד אלא שהקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (בראשית ב, ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. ע"כ.

אמנם יש עצה ותקנה הא כיצד יכול העולם להתקיים במדת הדין, והוא על ידי נתינת מצות לצדקה, וכמו שאמרו בירושלמי (מעשר שני פרק ה, הלכה ה) שגדול כח צדקה וחסד שהיא מהפכת מדת הדין לרחמים, שהרי כל השקפה שבתורה היא לרעה וכו' חוץ מזו שהיא לטובה שנאמר (דברים כז, טו) השקיפה ממעון קדשך, ללמדך שגדול כח מתנות עניים שמהפכת מדת הרוגז למדת הרחמים. ע"כ. נמצא עולה מדבריהם ז"ל שבזכות מצות צדקה יכול העולם להתקיים אפילו בעת ששולט בעולם מדת הדין.

והנה איתא בגמרא (סוטה מח.) מיום שחרב בית המקדש אין לך יום שאין בו קללה, ואמרינן עוד (שם מט.) אמר רבא וכל יום ויום קללתו מרובה משל חבריו וכו'. ובירושלמי שם (פרק ט הלכה יד) איתא עלה, א"ל זועם בכל יום (תהלים ז, יב) וכו', מאי מבטלה רבי אבין בשם ר' אחא ברכת

כהנים המהפכת רוגזו לרצון, ומשפעת ברכה מרובה.

ועל דרך זה יתבאר גם מה שאמרו במדרש תנחומא (נשא, ח), 'כה תברכו', זה שאמר הכתוב (דברים כו, יב) השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל. ע"כ. ולכאורה צריך ביאור מה ענין זה אל זה. אכן לדרכינו אתי שפיר שכל מה

שזכו ישראל לברכת כהנים הוא על ידי מצות מתנות עניים שסגולתה להפוך את מדת הדין למדת רחמים, כענין שמצינו אצל השקיפה, כפי מה שנתבאר שבזכות מה שבני ישראל עוסקים בצדקה וחסד מברך הקב"ה את ישראל בכל שפע ברכה טובה, ומהפך את מדת הרוגז למדת הרחמים.

(דברי יואל פרשת נשא עמוד קצא)

גודל כח התפילה שכל השפעה טובה מן השמים נמשך לעולם הזה רק בכח תפילות ישראל

יבוא שום השפעה טובה לעולם הזה זולת על ידי תפילות בני אדם ושאר כל הדיבורים הקדושים ומצות ומעשים טובים, כי על ידי כך עושים ישראל אתערותא דלתתא, ומתוך כך מתעורר מן השמים אתערותא דלעילא לחזריק ולהשפיע כל שפע טובה המצטרך לעולם הזה^(א), מפאת שכך העמיד הבורא ב"ה סדר הנהגת הבריאה, 'דורך מצות ומעשים טובים, דורך דיבורים קדושים, ואל זיך פירן די נאנצע וועלט. אלע ישועות טובות זאלן קומען דורך מצות, דורך די דיבורים'^(ב).

כה תברכו את בני ישראל אמור להם, יברכך ה' וישמרך (ו, כג-כד). 'יש לדקדק באומרו 'אמור להם' שנראה כשפת יתר לכאורה, וכך היה לו לומר 'כה תברכו את בני ישראל יברכך ה' וכו'.

ואפשר לומר בביאור הענין, כי הנה מודעת זאת גודל כח התפילה ושאר כל המצות שבני ישראל עוסקים בעולם הזה, אשר כל העולם ומלואה ניזון ומתקיים על ידם, ואין שום השפעה יורדת מן השמים מאליה רק על ידי תפילות ישראל, שכך העמיד הקב"ה את סדר הנהגת העולם, שלא

א. עיין במאור עינים פר' חיי שרה (ד"ה ואברהם זקן) וז"ל: שאי אפשר להעשות בלא אתערותא דלתתא, כאמור (בראשית ב, ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח ואדם אין, ופירש"י לפי שאדם אין ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים, כי אי אפשר בלא אתערותא דלתתא. עכ"ל. וע"ע בתפארת שלמה (פר' תולדות ד"ה ותתן) וז"ל: וגם כי הקב"ה אינו צריך כלל לפעולת האדם, אך כי זה רצונו ית"ש שיהיה התחלת המעשה והפעולה ע"י הצדיק באתערותא דלתתא. עיי"ש עוד בארוכה.
ב. רבינו זי"ע הרבה להביא חבילי ראיות לכללות ענין האמור, ואחת מהם ממה שאמרו במדרש (רות רבא ו, ב) לעולם אל ימנע אדם עצמו מלילך אצל זקן שיברכהו, כי בועז בן שמונים שנה היה ולא נפקד, כיון שהתפללה עליו

ואף כל היעודים טובים שכבר הובטחו מאז ומקדם מתחילת הבריאה אינן נמשכים לעולם הזה רק על ידי תפילות ישראל, והיינו כפי המבואר בנועם אלימלך (פר' ויחי ד"ה ויחי יעקב) על מה שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות לד:) שאמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על החולה היה אומר זה חי וזה מת וכו', אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף, ויש להבין הכוונה באומרו 'שגורה' בפי. אכן הענין הוא, כי הנה בנוהג שבעולם בעת צרה ל"ע הולכין אצל חכם שהוא יעמוד להתפלל לפני השי"ת ולבקש רחמים להנצל מכל צריהם^(א). ולכאורה תמוה הדבר וכי שייך אצל הקב"ה שינוי רצון, הלא אצל הקב"ה העבר וההווה והעתיד הכל ברגע אחד, ואיך אפשר לשנות את מה שעלה ברצון הבורא ב"ה.

אכן הענין הוא, כי מתחילת הבריאה כבר ברא והתקין הקב"ה סדר הבריאה על זה הדרך, שכאשר יארע לאדם איזו צרה ל"ע, אז יעמוד צדיק להתפלל לפני השי"ת ויבקש עליו רחמים, ועל ידי כך יבוטל הצרה. נמצא שאין בזה שום שינוי רצון כלל, שכל זה כבר עלה ברצונו

הפשוט מיד בתחילת הבריאה. וזהו שאמר אם שגורה תפילתי בפי, ר"ל שהתפילה שגורה כמו דבר הרגיל שהורגל בפיו, הרי זה אות שנשלחה בפיו מששת ימי בראשית להתפלל לבטל הגזירה, אזי ודאי תתקבל התפילה, כי כך עלה ברצונו הפשוט מאז ומקדם, ואם לאו הרי זה סימן שכך נגזרה גזירה, ואי אפשר לשנות רצונו ית'. עכדה"ק. המורם מדבריו הק' שכן היה רצון הבורא מראשית הבריאה, שכל השפעות טובות ברכות וישועות יומשכו לעולם הזה רק מבח התפלות ומעשים הטובים של שוכני ארץ.

ובזה יבואר הענין, כי הנה זה פשוט שכל הברכות באים רק מאת הקב"ה, ומקרא מלא דיבר הכתוב (פסוק כז) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. אף על פי כן צוה הקב"ה שהכהנים יאמרו בפיהם סדר הברכות, **לאשר כל השפעה היורדת מן השמים נמשך רק על פי דיבורים קדושים היוצאים מפיות בני אדם.** ולזה דקדק הכתוב לומר כה תברכו את בני ישראל 'אמור להם', שכאשר יצאו ברכות האלה מפיהם ולשונם, אז תתקיים אומרו ית' ואני אברכם. והבין.

(ס"ג פרשת נשא שנת תשכ"ב)

אותה צדיקת נפקד, דכתיב (רות ב, כ) ותאמר נעמי לכלתה ברוך הוא לה', רות בת ארבעים שנה היתה ולא נפקדה כיון שהתפלל עליה אותו צדיק נפקדה, דכתיב (שם ג, י) ברוכה את לה' בתי. ע"כ. הרי לנו מזה שאפילו בענין גדול ונשגב כזה, שממנו משתלשל מלכות בית דוד, אשר כל פרט ופרט היה בהשגחה מיוחדת מן השמים, כפי המבואר בכמה מאמרי רז"ל (עיין ב"ב צא: סוטה י: עכ"ז לא היה יכול להוליד בנים עד שיצא ברכה מפי נעמי דייקא, והיינו כפי שנתבאר שאין שום השפעה יורד מן השמים רק על פי הדיבור של בני אדם.

ג. כפי מה שאמרו בגמ' (ב"ב קטז.) דרש ר' פנחס בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, שנאמר (משלי טז, יד) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. ע"כ.

בזכות מדת השלום והאחדות בקרב יראי ה' ממשיכים כל הברכות

לפי זה יתכן לומר שכך הוא הפירוש, בה תברכו את בני ישראל, ר"ל שעל זה האופן ניתן לברך את ישראל, כאשר יהיו בבחינת אמור להם, 'אמור' הוא מלשון אהבה והתקשרות, על דרך אומרו (דברים כו, יז-יח) את ה' האמרת היום, וה' האמירך היום, ר"ל שיתקשרו ויתחברו כל ישראל כאחד בחטיבה אחת, על ידי כך יתברכו עם כל הברכות האמורות בתורה. והבן.

(אסרו חג שבועות, במסיבה פרטית לנגידים עבור החזקת מוסדות יטב לב בא"י)

בעוד אופן אחר אפשר לבאר הכוונה באומרו 'אמור להם'. כי הנה מודעת זאת גדול המעלה שיש במדת השלום, שהוא מקור לכל הברכות והשפעות טובות, כפי מה שאמרו חכמינו ז"ל (עוקצין פ"ג מ"ב) אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, ע"כ. שבאשר יראי ה' מתחברים זה עם זה באהבה ואחוה ושלום וריעות בלי שום פירוד לבבות ח"ו, על ידי זה נמשכים והולכים כל הברכות והשפעות טובות לעולם הזה (ד).

החזקת תורה היא המסחר היותר מעולה שעל ידה זוכה האדם להרויח מעות כשרים, ונמשך מהם שפע ברכה על ברכה המתקיים לעד ולעולם

ונראה לפרש הכוונה, כי הנה מי יוכל להתפאר שכל מעותיו הם מעות כשרים בתכלית על פי התורה בצדק וביושר, ואין בהם שום נדנוד חשש איסור השכיח במשא ומתן, ואף גם בבני אדם

באופן אחר יש לבאר כוונת אומרו 'אמור להם', ולכאורה נראה כשפת יתר כי מה היה חסר אילו היה כתוב 'כה תברכו את בני ישראל יברכך ה' וגו'.

ד. עיין במאור ושמש (פר' בלק מאמר א) וז"ל: שהעיקר הכל הוא התחברות ישראל שיהיה אהבה ואחוה וריעות ביניהם, והדבר הזה פועל ישועות גדולות ומסלק כל המקטריגים, כדכתיב (הושע ד, יז) חבור עצבים אפרים כו' הנח לו, וכן שמעתי מפי אדמו"ר בוצינא קדישא מו"ה אלימלך זצוק"ל, כששאל אותו ביחוד הצדיק המפורסם בוצינא קדישא אחיו מו"ה משולם זושא זללה"ה, הייתי אז אצלם כששאל אותו בזה הלשון, אחי למוד לי זה שאתה הוא פועל ניסים ונפלאות ומעשים נוראים שאוכל גם כן לפעול כך. כלל הדברים בקיצור שהשיב לו אדמו"ר, שהוא על ידי התחברות הצדיקים אהבה וחיבה וריעות ביניהם, ע"י כן נפעלים ונעשים כל הניסים וכל הפעולות והמעשים נוראים. והודה הצדיק הנ"ל לדבריו ואמר, בודאי כי זה עיקר הכל. עכ"ל, עיי"ש עוד.

סיוע וקיום ללימוד התורה של תינוקות של בית רבן, הרי זה צינור הממשיך לאיש זה עצמו שפע ברכה גדולה מן השמים במדה טובה מרובה.

והנה כאשר מברכין לאיש אחד שיתברך בשפע עשירות גדולה מן השמים, והברכה התקיימה ואותו אדם נתברך בשפע עשירות גדולה, והולך הלה ומבזבז את ממונו עם דברים לא טובים, אזי אין לו אלא ברכה הראשונה שזכה לעשירות גדולה, אבל ברכה כזו אינו יכול להתקיים לעד ולעולם, כי מאחר שהשתמש עם מעותיו לדברים כאלה הוא קלקל בכך המשכת שפע הברכה. מה שאין כן מי שיראה לעסוק עם ממונו מצות צדקה וחסד, הוא יוכה באמצעות שפע הברכה להתברך על ידה עם עוד כמה מיני ברכות טובות, שהרי על ידי אותה הברכה שזכה להשפעת כסף רב הלך ועשה עמהם צדקה וחסד, ותרם בעין יפה למען החזקת התורה, על ידי כך יוכה שיתוסף לו עוד ברכות גדולות מן השמים אשר יהיו נמשכים לעד ולעולם.

וזהו שאמר הכתוב 'בה תברכו את בני ישראל', אמנם אין הכוונה על ברכה אחת בלבד שאין לה המשך וקיום לאחר מכן, אלא 'אמור להם יברכך', שהכוונה בזה לומר לו שבאותה ברכה ישנה עוד ברכה בפולה אחרת, כי על ידי שישתמש עם שפע הברכה לעסוק על ידו במצות ומעשים טובים ולנמול חסד עם חבריו ולהיות תומך תורה ותינוקות של בית רבן, יתברך על ידה בעוד כמה ברכות טובות,

הכשרים המדקדקים במצות מי יוכל להתפאר על מעותיו שאין בהם שום רמיה.

ברם כלל גדול יש בדינו שאין שום אדם מיעני מן הצדקה (רמב"ם הל'

מתנות עניים פ"י ה"ב; הובא בשו"ע יו"ד סי' רמז ס"ב). והשי"ת משלם כל מה שנותנים מעות לצדקה במדה טובה מרובה. ומה גם כאשר נותנים צדקה עבור החזקת תלמוד תורה, שהרי אמרו חכמינו ז"ל (ביצה טז.) כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה חוץ מהוצאות בניו לתלמוד תורה. נמצא כי בזה שנותנים צדקה לצורך החזקת התורה, עושים מסחר היותר טוב, שהרי המעות הנשפע לו מהשי"ת הם בודאי מעות כשרים, וממילא עושין בזה מסחר טוב שאין בדוגמתו, שמעתה יהיו מעותיו טובים וכשרים בתכלית הכשרות, שהרי יש לנו הבטחה מאת השי"ת לוו עלי ואני פורע, ונאמן הוא הקב"ה לקיים הבטחתו, והרי זה ברכה במוחה מאת השי"ת.

ואם מצינו שאמרו חכמינו ז"ל (פסחים קיב.) כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, על

אחת כמה וכמה שבאשר מקבלין השפעת הברכה מהשי"ת בודאי מתברכין באופן היותר טוב, וזו היא ברכה שיש בה קיום, שהרי מודעת זאת שבדור הזה אנו צריכים סייעתא דשמיא ורחמים מרובים מן השמים למען נוכל לעמוד ולהתקיים כראוי, ובהיות כן יש לדעת שכאשר אנו מתאמצים בדבר זה לתת צדקה עבור החזקת התורה ותורמים בעין יפה עבור מוסדות התורה, ועל ידי כך אנו נותנים

כמה ברכות אחרות, ויתברכו על ידו בכל טוב סלה.

(אסרו חג שבועות, במסיבה פרטית לנגידים עבור החזקת מוסדות יטב לב בא"י)

בהיות כן נמצא שברכה הראשונה גורר אחריה עוד כמה ברכות אחרות. וזהו שאמר הכתוב 'אמור להם', שתעורר אותם שבברכה זו תהיה הגורם שיתברכו עם עוד

תומכי תלמוד תורה זוכים לכל הברכות הנשפעות בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן

ועל פי זה כתב אא"ז לפרש שיעור הכתוב על זה הדרך, דבר אל אהרן, ר"ל אף בשעה שהיה ראוי להשתמש בדיבור לשון קשה אל אהרן, מכל מקום בזכות בניו אחריו נשתנה הדבר ופנה אליו הקב"ה בלשון נוחותא, והיינו שאמר ואל בניו לאמר, ר"ל בשביל בניו זכה אהרן שפנה אליו השי"ת בלשון אמירה רכה.

ועל דרך זה כתב לבאר גם מה שאמרו במדרש (במדבר רבה ו, ו) על אומרו יברכה ה', יחון אותך בבנים, ר"ל שאף אם אין לאדם זכות מצד עצמו להתברך על ידה בברכה ה', מכל מקום יזכה לברכה טובה בזכות הבנים. עכדה"ק.

וביאור הדברים יש לומר, כי הנה מצינו במדרש (איכה רבה א, לב) שמקום משכן השראת השכינה הוא אצל תינוקות של בית רבן דייקא, וטעמו של דבר הוא על דרך מאמרם ז"ל (שבת קיט:) אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל פיהן של תינוקות של בית רבן, לפי שהוא הבל שאין בו חטא. ע"כ. ומילתי

עוד יש לומר באופן אחר ביאור הכוונה באומרו 'אמור להם'. ויתבאר בהקדם מה שכתב אא"ז זי"ע בייטב לב (ד"ה דבר אל אהרן) על אומרו דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו, לכאורה יש לדקדק שפתח בדיבור באומרו 'דבר' אל אהרן לשון קשה, ומסיים באמירה רכה ואל בניו 'לאמר', וצריך ביאור.

אכן הכוונה בזה על פי המבואר במדרש (ויקרא רבה ז, א) שהקב"ה חולק כבוד לאדם בשביל בניו. ע"כ. וכתב אא"ז לבאר את המכוון בזה, כי יש לפעמים שהאדם מצד מעשיו אינו ראוי שיתנהג עמו הקב"ה במדת החסד והרחמים, כי אם במדת הדין ל"ע, אמנם בכח זכות בניו וביתו אחריו גורם שאף אתו יתנהג הקב"ה במדת החסד והרחמים. וזהו שאנו מתפללים בימי הסליחות 'עשה למען תינוקות של בית רבן', כלומר אף אם אין אנו ראויים מצד עצמינו שיעשה עמנו הקב"ה חסד, מכל מקום יחון אותנו במדה טובה ישועה ורחמים בזכות תינוקות של בית רבן.

מהם כל מיני ברכות וישועות וכל העולם מתקיים על ידם.

ועל פי הדברים האלה ניתן להבין גודל המעלה שיש בהחזקת תלמוד תורה של תינוקות של בית רבן, ועד כמה מוטל עלינו להתאמץ בכל הכוחות לתמוך בהם בעין יפה, כי על ידי כך ממשיכין השראת השכינה בקרב ישראל, ומתוך כך נמשכים והולכים שפע ברכה רבה לכל העולם, וכל זה נחשב לזכות אותן האנשים אשר נטלו חלק יפה בהחזקת תלמוד תורה, ולזאת זוכים המה בכל הברכות הנמשכים לעולם בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן, שכל הברכות האלה מסורות להם.

וזהו שאמר הכתוב בה תברכו את בני ישראל, שכל הברכות הנשפעים בעולם בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן כפי שנתבאר בייטב לב, את כל אלה אמור להם, ר"ל שהמה שייכים לאלו האנשים הנדיבים בעם התומכים ומחזיקים את לימוד תינוקות של בית רבן, שכל זה שייך להם.

(אסרו חג שבועות, במסיבה פרטית לנגידים עבור החזקת מוסדות יטב לב בא"י)

אמורה כבר אשר מהאי טעמא יש בלימוד תינוקות של בית רבן כח נפלא ביותר, לאשר הוא דבר היחידי שנשאר אתנו כפי מה שהיה בדורות הקדמונים בלי שום גרעון, כי זה פשוט שאין אנו יכולים להתדמות במועט עבודתינו בעסק התורה והמצות אל כל הדורות שלפנינו, ואילו הבל פיהם של תינוקות של בית רבן נשאר אתנו עם גודל מעלתו כפי מה שהיה בכל הדורות שלפנינו בלי שום גרעון, ומשום כך שפיר שורה השכינה אצל תינוקות של בית רבן כמאז ומקדם בדורות הראשונים בלי שום גרעון.

ומעתה יתבאר הענין שכל הברכות נמשכות מלימוד תינוקות של בית רבן, כי הנה כל הברכות שבעולם נמשכות ממקום משכן השכינה, כמאמר הכתוב (שמות כ, כא) בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, וכתב התרגום 'בכל אתר די אשרי שכינתא לתמן אשלח ברכתי לך ואברכינך. ע"כ. ומאחר שמשכן השראת השכינה הוא אצל תינוקות של בית רבן, גלל בן נשפעים

עיקר הברכה בשפע עשירות גדולה הוא שיחונן לאדם דעת להבין ולהשכיל כיצד ראוי להשתמש בהם כפי רצון הבורא ב"ה

ממונך, שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו מכל אדם, וכיון שבאים לסטים

יברכך ה' וישמרך (ו, כד). כתב רש"י ז"ל שלא יבואו עליך שודדים ליטול

קיינ פארברעכערס, קיין האלדאפן, כי הוא דבר המובן מאליהו כפי שנתבאר.

אלא המכוון בדברי רש"י הוא, כי עיקר יתרון הברכה בהשפעת עושר ונכסים רבים הוא, כאשר יש לעל הבית דעה נכונה להבין ולהשכיל הא כיצד ראוי להשתמש עם כספו אשר ברכו ה', ומה לעשות עמהם כפי הצורך לקיום התורה ומצות ומעשים טובים. לא כן מי שאין לו דעה נכונה, הרי הוא עלול לבזבז את כל רכושו על דברים של מה בכך, ומתוך כך ילך כל ממונו לטמיון, נמצא שאיש כזה הוא עצמו הינו הגזול ושודד את רכושו, 'או מען ברענגט עם נישט אן דארט וואו מען ברויך ווערט מען אליין בארויכט', שהרי לא יצא שום תועלת ותכלית טובה מכל מה שהלה עשה עם ממונו.

ומעתה אתי שפיר מה שכתב רש"י, יברכך ה' וישמרך, שלא יבואו שודדים לגזול את ממונו, שהכוונה בזה שיהיה לאדם דעה נכונה הא כיצד ראוי להשתמש עם ממונו בדברים שיפוק מהם תועלת לנפשו, ולא להוציא ולבזבז את רכושו בדברים של מה בכך שאין בהם שום תועלת כלל, נמצא שהוא עצמו לא יזיק ולא יגזול את רכושו, וזה ודאי ברכה גדולה מן השמים שיתברך בעל הבית עם הדעה נכונה.

(א' נשא שנת תשכ"ז)

עליו ונוטלין אותה ממנו מה הנאה יש לו במתנה זו, אבל הקב"ה הוא הנותן הוא השומר. ע"כ.

ולכאורה תמוה הדבר, כי אם יש אפשרות ללסטים לבוא ולגזול את ממונו, אין השפעה זו בגדר ברכה כי אם קללה, כפי מה שכתב רש"י ז"ל בפר' בחוקותי עה"פ (ויקרא כו, כ) ותם לריק כחכם, הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע וכו', ובשעת הקציר בא שדפון ומלקה אותו אין בכך כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר, ובא שדפון ומלקה אותו הרי שיניו של זה קהות, ע"כ.

לפי זה נראה פשוט שאם יתכן הדבר שיבואו שודדים לגזול את ממונו הרי זה קללה ולא ברכה, אם כן איפוא מאחר שהכתוב מדבר כאן מברכת ה', אין צורך לומר שלא יהיה יכולת לשודדים לגזול את ממונו שאם כן אין הממון בגדר ברכה כי אם קללה ח"ו, ולמה הוצרך לומר שלא יבואו עליך שודדים.

אכן נראה לומר בביאור הענין שלעולם אין הכוונה בדברי רש"י על לסטים ושודדים כפי פשוטו, שזה פשוט שנכסים כאלה אשר זכה האדם מכח ברכת ה', אין לגנבים ושודדים היכולת לשלוט בהם כלל, וזה אין צורך לאומרו, 'דער פסוק דארף נישט זאגן אז עם זאל נישט באפאלן

יא

על ידי שיתברכו בני ישראל בשפע עשירות בהרחבה יכול להתגדל דור של תלמידי חכמים

חסרון בהשפעת ממון אי אפשר לעסוק בתורה כפי הראוי, מכיון שאפילו תינוקות של בית רבן צריכים מלמדים טובים אשר ילמדו עמהם תורה כפי הראוי להם, וכל זה אי אפשר רק על ידי שפע ממון, דהיינו כאשר משלמים את המשכורת למלמדי תינוקות כפי היאות, אזי יתכן הדבר שהם ילמדו את הילדים תורה כפי המצטרך, ועל ידי כך יתגדל דור העוסקים בתורה, דור של תלמידי חכמים.

לפי זה יש לומר שהפסוקים הם כסדרן, שתחילת כל דבר הוא יברכך ה' בממון, שיתברכו בני אדם עם ממון רב, 'מיט דעם הייבט זיך עם אן, ווייל אז עם איז נישט דא מיט וואס, קען מען נישט אנהייבן'. ומעכשיו יתכן להתקיים יאר ה' פניו אליך בתורה, שיתגדל דור של תלמידי חכמים, וכמו כן יהיה להם היכולת להתפלל לפני השי"ת, ויתקבלו תפילות ישראל. והבן.

(א' נשא שנת תשכ"ז)

יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (ו, כד-כו). בתרגום יונתן כתב לפרש כוונת הכתוב, יברכך ה' בכל עסקי האדם, היינו כפירוש רש"י (ד"ה יברכך) יברכך ה' בממון וישמרך מן המזיקים, וחושב ומפרש ששה מיני מזיקים, יאר ה' פניו אליך בעסק התורה, ישא ה' פניו אליך בתפילה. ע"כ. לכאורה תמוה הדבר כי זה כלל גדול שכל המוקדם בקרא מוקדם בברכה (גמ' ברכות מא.), אם כן איפוא יפלא הדבר איך אפשר שעסקי ממון ומשא ומתן קודמין בברכה לפני עסק התורה ותפילה, הלא הדבר פשוט וברור כי בראש וראשון יש להקדים עסק התורה והתפילה לפני עסקי משא ומתן, אם כן יש להבין מפני מה שינה הכתוב את הסדר הראוי והקדים עניני משא ומתן לפני התורה והתפילה.

אכן אפשר לומר בביאור הענין, כי הנה מודעת זאת שכל זמן שיש

יב

המפור מעותיו לצורך החזקת התורה מתקדש ממנו בקדושת התורה

לצורך הרבצת התורה, על ידי כך מתקדש ממנו, ונעשה ממנו חטיבה אחת עם

ואפשר לומר עוד באופן אחר, כי הנה כאשר האדם מפזר מעותיו

קדושת התורה, 'או עם ברענגט תורה מיט עבודה, קומט דאס געלט אריין אין דער ועלבער קדושה'.

וביאור הדבר הוא כפי שנתבאר למעלה בדברינו שכל זמן שיש חסרון בהשפעת ממון אי אפשר לעסוק בתורה כפי הראוי, מכיון שאפילו תינוקות של בית רבן צריכים מלמדים טובים שילמדו עמהם תורה כראוי להם, וכל זה אי אפשר להיות רק על ידי שפע ממון רב, אשר על ידו משלמים את המשכורת למלמדי תינוקות כפי היאות, ומתוך כך יתכן הדבר שילמדו את הילדים תורה, ועל ידי כך יתגדל דור העוסקים בתורה, דור של תלמידי חכמים, נמצא עולה מן האמור שהמעוות הם באמת חמיכה אחת

עם התורה הקדושה, וזה בלא זה אי אפשר כלל.

לפי זה יבואר הענין שהקדים הפסוק "יברכך ה'" בממון, עוד לפני אומרו "אר ה' פניו אליך" שהכוונה על עסק התורה. יען שתחילת כל דבר הוא "יברכך ה' בממון", שיתברכו בני אדם עם ממון רב, 'מיט דעם הייבט זיך עס אן, ווייל אז עס איז נישט דא מיט וואס, קען מען נישט אנהייבן', ומשום כך התחיל בברכת הממון, להורות שיתכן הדבר שיהיה עסקי הממון קדוש כמו קדושת התורה ותפילה בלי הפרש כלל, והוא כאשר האדם נותן ממנו לצורך החזקת התורה הרי זה המעות קדוש כמו קדושת התורה^(ט).
(א' נשא שנת תשכ"ז)

רק ממון הבא ממקור טהור הוא בלי קיבול לברכה, ועל ידו אפשר להחזיק תורה ללא חשש פגם

יברכך ה' וישמרך (ו, כד). איתא במדרש (הובא בישמח משה פר' נשא; ועיי' במדבר רבה יא, ה), "יברכך ה'" בממון, 'וישמרך' מן המזיקין. ויש להבין שייכות שתי ברכות אלו להדדי.

ואפשר לומר שבא לרמז בזה, כי הנה ידוע מפי ספרים וסופרים^(י)

גודל הסכנה והנזק המגיע לנפש האדם כאשר נהנה מן הממון הבא ממקור בלתי טהור, שעל ידי כך יושפע שפע גדולה לרעה לתוך נפש האדם לרעה ח"ו.

ולזה בא המדרש ללמדנו כי המתברך בשפע עשירות וגדולה לא יספיק לו בברכה זו לבדה, שהרי אם הממון

ה. ראה מעין זה הביא רבינו, ממה שמצינו בגמ' זבחים (ז). שכאשר האדם מקדש על היין קי"ל שמקדימין ברכת היין ואחר כך ברכת הקידוש, אע"פ שברכת הקידוש יותר מברכת היין, ורצו להוכיח מכך שתדיר ומקודש תדיר קודם, ואמרינן התם אינו ראה דמכין שמברכין על היין לצורך ברכת הקידוש, ע"י כך מתקדש ברכת היין להיות באותה קדושה. עיי"ש. וה"ה בממון שאדם נותן לצורך החזקת תורה שמתקדש בקדושת התורה.
ו. עי' אנרא דכלה פר' שופטים (ע"פ כי הגוים האלה); אנרא דפריקא (אות קכו); באר הגולה (חור"מ סי' שמח אות ה).

ה' אשר היא תעשיר (משלי י, כב), על ידי כך 'וישמרך מן המזיקין', שבממון כזה יש שמירה שלא יזיק ח"ו לאדם, אבל לא כשהוא ח"ו להיפוך.

(דברי יואל תנינא פרשת נשא עמוד שצח)

יבוא אליו ממקור בלתי טהור, הרי תתהפך לו הברכה לקללה חלילה, כי ממון הבא ממקור לא טהור הרי הוא מזיק את נפש האדם עד מאד. וזהו שאמר הכתוב 'יברכך ה' בממון', היינו כי רק כאשר יקבל הממון ממקור טהור מברכת

הנוהר בעסקי משא מתן לעשות ולקיים הכל כדת של תורה חשוב יותר מן העוסק בתורה כל היום

דבר הגדול מהם, אם כן נמצא שאין זה תשובה מעין השאלה.

אבן ביאור הענין הוא, כי הנה בית המדרש הוא מקום שמתאספים שם לעסוק בתורה ותפילה ושאר דברים שבקדושה, וכל זמן שהאדם יושב בבית המדרש ועוסק בעבודת השי"ת הרי הוא מוקף בשמירה מעולה להנצל מכל הנסיונות המתרגשות לבוא בעולם, שהרי בבתי כנסיות יש שם השראת השכינה כאמרם ז"ל (סנהדרין לט). כל בי עשרה שכינתא שריא, וכמו כן כאשר עוסקים בתורה בבית המדרש השכינה שורה שם כמו שאמרו בגמ' (ברכות ו). אבל בשעה שפונה לצאת לרחובה של עיר לעסוק בעניני משא ומתן, נשתנה הדבר מן הקצה ועד הקצה, ומסתלקת מהם השכינה, ובאחת הוא מוצא את נפשו מוקף עם כל מיני נסיונות קשים שבעולם, והיצר הרע אורב עליו ומנסה להכשילו בכל צעד ושעל מכל עבר

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (ו, כו). איתא במדרש (במדבר רבה יא, טז) שלום בכניסתך שלום ביציאתך. ע"כ. הנה ראוי לתת לב להבין המכוון בדברי המדרש, כי מה הצורך שיהיה שלום בעת הכניסה והיציאה דייקא.

ואפשר לומר ביאור הכוונה, בהקדם לבאר מה שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות ח). אמר ליה רבא לרפרם בר פפא לימא לן מר מהני מילי מעלייתא דאמרת משמיה דרב חסדא במילי דבי כנישתא, אמר ליה הכי אמר רב חסדא מאי דכתיב (תהלים פז, ב) אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. ויש להבין, דמאחר שרבא שאל לומר מילי מעלייתא בעניני בית המדרש, בהיות כן איפוא יפלא הדבר שהשיב לו רפרם בדבר החשוב עוד יותר מבית המדרש, ונמצא שהקטין מעלת בתי הכנסיות ובתי מדרשות באומרו שיש עוד

ופנה, עד שהוא שרוי בסכנה עצומה ביותר שלא ילכד ח"ו במכמורת היצר הרע⁽¹⁾.

והנה אי אפשר לאדם להיות בבתי כנסיות ובתי מדרשות תמיד בכל עת, בהיות כן נמצא כי היציאה מבית הכנסת דומה לכאורה לחורבן בית המקדש, אך זה אי אפשר לומר שהרי קיימא לן מעלין בקודש ואין מורדין. אכן האמת הוא כי עיקר תכלית בתי כנסיות ובתי מדרשות הוא, שיתחזק שם האדם בכח מה שעוסק בתורה ועבודה למען יוכל להתנהג גם ברחובות העיר בעסקי משא ומתן בדת של תורה, ולא יניח שם בקוצו של יו"ד מלעבור על דבר הלכה, ויהא ניכר

עליו בעת היותו בשווקים ורחובות שלפני זה עסק בתורת ה' בבית המדרש, והאיש העושה כן אין היציאה מבית הכנסת בגדר ירידה כלל. לזאת חשוב ויקר מעשה בני אדם בשווקים ורחובות עוד יותר מן אותם היושבים כל היום על התורה ועל העבודה, כי הוא גבור ואיש מלחמה שעלה בידו להיאבק ולהתגבר על הנסיונות ולנצח את יצר הרע⁽²⁾.

ומשום כך שכרו הרבה מאד, שכל רגע קל אשר נזדמן דבר עבירה בידו והתגבר עליה נותנים לו שכר כעושי מצוה (קידושין ט:), ומתוך כך הוא חוזר לביתו מוקף בחבילות של מצות עד אין שיעור וערך.

ז. עיין בתולדות יעקב יוסף (פר' כי תצא ד"ה עוד י"ל) וז"ל: כי תצא למלחמה וגו', מיד שיצא מבית הספר, מיד הוא מלחמה על אויבין, כי לפתח מיד חטאת רובין, וכשידע אדם זה שיציאתו לעסוק בעסק עולם הוזה הוא מלחמה עם אויבין הוא היצה"ר, ובתחבולות יעשה מלחמה נגד אויבין היצה"ר, אז ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו. עכ"ל. וע"ע בארוכה שם בפר' שופטים (ד"ה מצוה משוח מלחמה).

ח. עיין במאור עינים (ישמח לב, שבת ד"ה נשאת) הנה עסק משא ומתן הוא ג"כ עבודה ותורה, כי כמה דינים יש על זה, ואמר הרב הבעש"ט ע"ה נבנ"ט כי אם האדם הלומד את התורה לשם הבורא ב"ה, למשל אם לומד המשנה המחליף פרה בחמור, הוא חשוב מאוד לפני הבורא ב"ה, כ"ש אם עושה הדבר ומחליף פרה בחמור ומנהיג עצמו בזה על פי התורה, ודאי יותר חשוב עבודה מעולה וכו' אם מתנהג על פי התורה, דהיינו איפה צדק ומדה צדק ומאזני צדק הוא גם כן מקיים מצוה, ישב ולא עבר עבירה וכו', ואם כן כשמתנהג כן אזי הוא עוסק בתורה תמיד, אפילו בשעה שעוסק בסחורה. עיי"ש עוד בארוכה.

וע"ע בבית אהרן (עמ' קמו) אגה"ק של חר"ק רבי אשר מסבאלין זי"ע וז"ל: ומה שסיפר לי חתנו שיחיה שמעלתו עצל במלאכתו מלאכת שמים ואינו עוסק במו"מ, ורוצה להיות יושב אוהל ומקנה, ידע אהובי שלא טוב זה הדרך, ומקרא מלא הוא יגיג כפיך כי תאכל וכו', ובגמ' גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים, ויאמין לי אהובי שגמילות חסד אחד או פרוטה צדקה אחת או שאר מצות מעשיות ובפרט הכנסת אורחים, וכל מה שבכלל כל התורה, אין בכלל אלא מה שבפרט, ומהפרט נעשה כלל גדול בתורה, וכל פרט בפני עצמו הוא כלל, כללו של דבר הוא יותר טוב מכמה שבועות ואפשר שנים שהוא לומד בתורה, שהעיקר הלימוד הוא לעשות, ומי ומי עלה למרום להוריד עוז מבטחה, כאשר איש הנאמן ועוסק באמונה, וצא ולמד מהשאלות ששואלין נשאת ונתת באמונה וקבעת עתים לתורה, ומזה מי שעוסק באמונה אין החיוב עליו רק בקביעות עתים לתורה, ועל זה נאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, והדרך כבושה לפני בעלי בתים הרוצים להיות סור מרע ועשה טוב כאשר כתבתי, יותר מכמה למודים, ובעז"ה עלה בידי לכמה וכמה אנשים שרצו לעשות כמעשהו והכרחתי אותם למו"מ, ובעז"ה מחזיקים לי טובה בזה ובבא. עיי"ש עוד בארוכה.

בנדנוד קלה, הוא זוכה לחיבה גדולה ויתירה מאת הבורא ב"ה עוד יותר מן כל אותם היושבים בבתי מדרשות כל היום. נמצא כי שפיר אמר לו ממילי מעלייתא דבי כנישתא, שהרי עיקר מעלתן ניכרת אחר כך בעת היותו חוץ לכותלי בית הכנסת ובית המדרש.

ועל פי הדברים האלה יש לומר כוונת המדרש שלום בכניסתך שלום ביציאתך, שיזכה האדם שישרה שלום בתורתו הן בכניסתו לבית המדרש לעסוק שם בתורה ועבודה, והן בעת יציאתו מבית המדרש יזכה להיות בשלום בלי שום חטא ועון, ולהשאיר איתן בנפשו לשמור משמרתה של תורה כדת וכהלכה.

לפי זה יתכן לומר שכך הוא הפירוש, רבא שאל לימא לן מר מהני מילי מעלייתא דאמרת משמיה דרבי חסדא במילי דבי כנישתא, ר"ל איך אפשר שיפוק לאדם תוספת מעלה לנפשו מכח מה שהיה מחובשי בית המדרש, ולא יהיה לו שום ירידה בעת צאתו מבית הכנסת. על זה השיב לו רפרם ממה שנאמר אוהב ה' שערי ציון היינו שערים המצויינים בהלכה, כי הנה השער רומז על עת היציאה מבית המדרש דרך השער לרחובה של עיר, ולזה אמר כי אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה, ר"ל שכאשר יזהר האדם בעת צאתו דרך השער לדקדק שם בעומדו בחוצות העיר על כל פרטי הלכה, ולא יקל לנפשו ח"ו להיות נתפס בעצת יצרו הרע

בזכות ברכת המזון בכוונה יתירה יתנהג עמנו הקב"ה לפנים משורת הדין וימחר לגאלינו בביאת משיח צדקינו

(כתר שם טוב עמ' יח) עה"פ (תהלים קז, ה) רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, כי הנה הקב"ה ברא את האדם באופן שיצטרך לאכול ולשתות, וטעמו של דבר כיון שבתוך המאכלים יש בהם נפשות בני אדם, וכמו כן ניצוצות הקדושים הנזקקים שיתקנו אותם להעלותם אל הקדושה, על כן כאשר יבוא איש ישראל ויאכל את המאכל בקדושה כפי הראוי, על ידי כך יתוקנו אותן הנפשות הטמונים בתוך המאכלים. וזהו שאמר הכתוב 'רעבים גם צמאים', שהקב"ה עשה תכונת האדם להיות רעב וצמא לאכול ולשתות, יען כי

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (וי, כו). איתא בגמ' (ברכות כ:) אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם כתוב בתורתך (דברים י, יז) אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך, אמר להם הקב"ה ואיך לא אשא פנים לישראל, כתבתי להם בתורה (שם ח, י) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

ואפשר לבאר הכוונה, בהקדם מה שידוע מאמר מרן הבעש"ט הק' זי"ע

הראויה, על ידי כך נזכה להעלות ולתקן את כל הניצוצות האלה אל הקדושה, ועל ידי כך נוכל לקרב ולמהר את הגאולה שלימה.

ועל פי זה יש לומר שכאשר ראו חכמינו ז"ל גודל אריכות הגלות, התקינו להרבות בחיוב ברכת המזון, שאפילו אם אכל האדם פחות משיעור שביעה רק כזית וכביצה, יברכו ברכת המזון, כדי למהר העלאת הניצוצות הקדושות, ועל ידי כך נזכה למהר ביאת משיח צדקינו.

ועל פי הדברים האלה אפ"ל הכוונה באומרו ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, שהכוונה בזה על ביאת המשיח הקרוי 'שלום', כפי אמרם ז"ל במשנה עדיות (פרק ח משנה ז) שאליהו הנביא בא לעשות שלום בעולם, שהכוונה בביאת משיח צדקינו^(ז). ועל זה הוא שנאמר ישא ה' פניו אליך, שאפילו אם עדיין לא הגיע הזמן המיוחל להיות בני ישראל ראויים להגאולה העתידה, עם כל זה ישא ה' פניו אליך, ר"ל שהקב"ה יקרב ביאת משיח ויגאלינו, ואע"פ שעדיין אין אנו ראויים

'נפשם בהם תתעטף', ר"ל שנפשות ישראל מעוטפים בתוך המאכלים, על כן מסבב הקב"ה שיצטרכו לאכול ולשתות ולתקן את הנפשות וניצוצות הקדושים הנמצאים בתוך המאכלים. עכדה"ק.

והנה עיקר התיקון והעלאת ניצוצות הקדושים הוא על ידי שיאכלו את המאכלים בקדושה ובטהרה, וביותר על ידי הזהירות באמירת ברכת הנהנין בכוונה הראויה, שעל ידי ברכות אלו קונה האדם את המאכלים להיות שלו, כמו שאמרו בגמ' (ברכות לה.) שקודם הברכה נאמר (תהלים כד, א) לה' הארץ ומלואה, ולאחר הברכה נאמר (שם קטו, טז) והארץ נתן לבני אדם, ועל ידי כך כוחו יפה להעלות ולתקן את הנפשות וניצוצות הקדושים הטמונים בתוך המאכלים האלה^(ט).

והנה מודעת זאת שכל עיקר ענין הגלות הוא כדי ללקט ולתקן את הניצוצות הקדושים הפזורים על פני תבל, נמצא שכאשר יאכל האדם בקדושה הראויה וגם יזהר לברך את ברכת הנהנין מלפניה וברכת המזון לאחריה בכוונה

ט. עיין בארץ החיים (מערכת הרה"ק רבי זאב מויטאמיר ז"ע, אות קסז) וז"ל, כשישב בזוויהעל היה לו חנות ממשקאות, ובא איש אחד להחנות לשנות כוס יי"ש, ושתה בחפזון בהבלעה בלא ברכה כראוי. ואמר לו הרב הנ"ל בדרך מוסר, הלא תדע כי הרבה נצוצי נשמות מתגלגלים בדומם שדי ארץ, וכאשר נצמח בשדה גרעיני תבואה יש עלייה לכמה מהם מדומם לצומח לגרעיני התבואה, אשר לכן המה הנצוצות ביראה ובדאגה מאד לבל ילך גרעין ההוא לאיבוד, כדרך כמה שבליים שהולכים לאיבוד בשעת קצירה ועימור, וכדרך כמה גרעינים אשר נתפזרו לאיבוד בשעת מירוח, ולכן צועק ומתפלל לה' לבל יאבד הגרעין ההוא, ומצפה ומיחל שיבוא הגרעין הזה לכלל מאכל האדם או משקה כמו יי"ש וכדומה, ולבוא לפי איש שיתעלה על ידו ע"י ברכה כראוי, ועתה הסכלת עשה כי חטפת לתוך פיך בהבלעה ובחפזון, ואולי היה זה אביך אשר היה לו תוחלת ממושכה שיתעלה ע"י שתייתך בברכה כהוגן, ומיד נזכר האיש שהיום הוא יאריציט של אביו, ונתעלף מגודל היראה והפחד מדיבורים הללו. עכ"ד.

י. עיין במאמר הבא בביאור הענין שגאולה העתידה קרוי 'שלום'.

לכך מכל מקום יתנהג עמנו הקב"ה לפנים משורת הדין^(א).

על זה שואלים המלאכים הלא נאמר בתורה אשר לא ישא פנים, ואיך אפשר שהקב"ה ישא פנים להחיש את פעמי גאולה כאשר אינם ראויים לכך מעיקר הדין, על זה השיב להם הקב"ה וכי איך לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה, ר"ל שהם מדקדקים יתר מן החיוב המוטל עליהם בברכת

המזון, כדי להעלות במהירות את הניצוצות הקדושים המפוזרים על פני תבל, אם כן נמצא שהם מתאמצים בעבודתם יותר מעיקר החיוב המוטל עליהם כדי לעורר קירוב הגאולה, ובהיות כן ראוי להקב"ה כביכול לרחם עליהם, שאף על פי שבני ישראל אינן ראויים מעיקר הדין לביאת הגואל, בכל זאת יתמלא עלינו הקב"ה ברחמים ויתנהג עמנו לפנים משורת הדין וימהר לגאלינו בביאת משיח צדקינו בקרוב.

(ס"ג פרשת נשא שנת תשכ"ג)

כל מי שפעל בלב אחב"י התחזקות לאמונה וקיום תומ"צ נאמר עליו בשמים שעל ידו נתקרב הגאולה

וישם לך שלום (ו, כו). הנה ראוי לתת לב להבין הכוונה באומרו 'וישם', שלא כתב לשון כזה בשאר כל הברכות הכתובות בתורה, רק לענין ברכת השלום נאמר 'וישם' לך שלום, ויש להבין הכוונה בזה. והנה מצינו במקומות אחרות שכתוב בתורה לשון 'שימה', שדרשוהו בגמ' (עין ב"מ עה:) שהכוונה בזה הוא על שעת שימה וכדו', וא"כ צריך ביאור מה הכוונה כאן.

ואפ"ל בביאור המכוון, כי הנה מודעת זאת שמדת השלום היא ברכה היותר גדולה, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (עין במס' יבמות סה:) גדול השלום. אכן במה דברים אמורים בקרב יהודים החרדים ונאמנים להשי"ת שומרי תורה ומצות, 'צווישן די אידן וואס מען גייט אין דרך התורה, ברויך מען זיך מוסר נפש זיין אז עם זאל זיין שלום ואחדות'. משא"כ פורקי

יא. ואמר רבינו זי"ע, שבתחילה אמר זאת מדעת עצמו, ואחר כך מצא את הדבר בפירוש זקוקין דנורא על תנא דבי אליהו (פרק טז), בביאור אמרם ז"ל (סנהדרין צח.) שאין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב, ע"כ. שאין הכוונה בכולו חייב שאין בהם שום זכות כלל, כי בודאי תתקיים מה שנאמר בתורה (דברים לא, כא) כי לא תשכח מפי זרעו, ולעד ולעולם ישארו בקרב ישראל אנשים העוסקים בתורה ומצות. אלא הכוונה שאין להם זכות מספיק שיבוא הגאולה בזכותם, וכלפי דבר זה קרויים הם כולו חייב, שאין בהם שום זכות להיות ראויים להגאולה העתידה. והבן.

כפי המבואר בדברי הרמב"ם (עבודה זרה פרק י הלכה א), עיין שם. אשר על כן לא שייך להיות בשלום עמהם, אדרבה הפירוד מהם ומהמונם גורם עיקר השלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

ומעתה יתבאר הכוונה באומרו וישם לך שלום, כי הנה מודעת זאת גודל המעלה של איש העושה פעלים טובים לנטוע בקרב אחינו בני ישראל עיקרי אמונה והתחזקות בשמירת תורה מצות, שהוא עושה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וגורם בכך למהר ביאת המשיח. **'יעדער איד וואס איז מסייע צו דער אמונה, צו קיום התורה, דאס איז א סיוע צו ביאת המשיח וואס עס ברענגט שלום, דער בורא כל עולמים פארשרייבט דאס, דאס ווערט פארשריבן אז דיע האבן געהאלפן צום שלום.'**

ועל פי הדברים האלה יתבאר הכוונה באומרו וישם לך שלום, 'וישם' היינו משעת שימה כנ"ל, שכל איש ישראל העושה איזה פעולה טובה בקרב ישראל לנטוע אמונה ושמירת תורה ומצות ולדעת דרכי ה', הנה כתוב עליו למעלה בשמים שהוא עשה פעולה טובה לקרב ביאת המשיח, ולכן נאמר הלשון 'וישם', כי עכשיו בשעת שימה כתוב עליו בשמים שהוא עשה פעולה טובה להבאת שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ולקרב ביאת המשיח.

(ס"ג פרשת נשא תשכ"ד)

עול ומינים ואפיקורסים לא שייך להיות עמהם בשלום, כמו שאמר הכתוב (ישעיה מה, כב) אין שלום אמר ה' לרשעים, וכאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קלט, כא-כב) הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט, תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי, ולא שייך להיות עמהם בשלום.

והנה אמרו במשנה עדיות (פרק ח משנה ז) אין אליהו הנביא בא אלא לעשות שלום בעולם, ולכאורה קשה כי הלא מבואר בפירוש המשניות להרמב"ם שם עוד כמה ענינים שיעשה אליהו הנביא לפני ביאת המשיח, לעורר את לב העם לשוב בתשובה ולהכין את לבם לשמירת תורה ומצות. אכן האמת כי מצינו בילקוט שמעוני (פר' פנחס רמז תשעא) כי אליהו הנביא יעשה שלום בין ישראל ובין אביהם שבשמים, ע"כ. נמצא כי הכל הולך אל מקום אחד, שעל ידי זה שאלהו הנביא יעורר את העם לשוב בתשובה, ע"י כך יקרב את ישראל לאביהם שבשמים, ועל כוונה זו הוא שאמרו שאלהו יעשה שלום בעולם, היינו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

לפי זה נמצא כי שלום לא יתכן רק עם יראי ה' הנאמנים לה' ולתורתו, כי שלום כזה מקרב את ישראל לאביהם שבשמים, מה שאין כן שלום עם כתות המינים והאפיקורסים וכל הנגררים אחריהם הרי שלום כזה יש בה נזק גדול שגורם להסיר את לב ישראל מדרכי ה',

דרך הישר בהבאת השלום שיקדם את פני חבריו להשלים עמו

להתפשר עמו תיכף ומיד ישלים אתו, אבל הוא אינו מוכן לוותר על כבודו להקדים את חבריו ולשאול מאתו שמא יכולים להשלים ביניהם.

על זה בא הכתוב להורות דרך הישר בהבאת שלום בין אדם לחבריו באומרו וישם 'לך' שלום, ר"ל שלא תשב על מקומך ותמתין עד שיבוא חבריך להשלים אתך, אלא הדבר מוטל עליך ללכת אליו ולדבר על לבו כדי להתפשר עמו ולהשלים אתו ביאות, ועל ידי כך יתבצע השלום בין אדם לחבריו.

(פרשת נשא, בדרשת פרידה לפני הנסיעה לארץ ישראל)

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. לכאורה יש להבין מה שהאריך הכתוב לומר וישם 'לך' שלום, כי היה די לומר וישם שלום, ותיבת לך נראה כשפת יתר ללא צורך.

ואפשר לומר שיש בזה רמז גדול להורות לבני אדם דרך האמת בהבאת שלום בין אדם לחבריו. כי הנה בנוהג שבעולם כאשר נעשה ריב ומדון בין שני אנשים, ויבוא איש אחד לעורר אחד מהם להשלים עם חבריו, אמר יאמר הלה שבאמת הוא חפץ ומסכים בכל לב לחיות בשלום עם חבריו, ואם יבוא חבריו

קיום מוסדות התורה בגלות הוא על ידי שכל אחד מתעורר להיות נושא בעול החזקת התורה

צריך סיוע מן הציבור, כי שפע גדול כזה לא יהיה מצוי בקרבינו עד אחר ביאת המשיח כאשר יהיה עולם התיקון, אז יהיה לנו כל ההצטרפויות מן המוכן, כפי מה שאמרו חכמינו ז"ל (שבת ל:), עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילת, אבל כהיום עדיין אנו צריך לקיים מה שאמר הכתוב 'קח מאתם', כיון שאי אפשר להתקיים באופן אחר, וביותר הדברים אמורים בנוגע המוסדות שבארץ ישראל כי גדול הלחץ זה הדחק כנודע, אשר על כן צריך כל אחד ואחד ליקח

ויאמר ה' אל משה לאמר, קח מאתם והיו לעבוד את עבודת אוהל מועד (ו, ד-ה). איתא במדרש (במדבר רבה יב, יח) שניתן הוויה לישראל שיהיו קיימים לעולם ונשארו נצחיים, וצריך ביאור.

ואפשר לפרש את המכוון, כי הנה מודעת זאת שהקמנו בעזר הבורא ב"ה הישיבה והתלמוד תורה וכל המסתעף הן פה בארצות הברית והן בארץ ישראל, אמנם אין להעלות על הדעת שכל המוסדות האלה המה כמגדל הפורח באויר וכל זה עומד מאליו ואין

חבל ולסייע בדבר מצוה זו למען נוכל להתקיים כפי הראוי.

ועל פי זה אפשר לומר הרמז במקרא קודש שלפנינו שעל ידי שיהא 'קח מאתם', שכל אחד ואחד יסייע בדבר מצוה כפי הראוי, על ידי כך יתקיים מה שאמר

הכתוב 'והיו לעבוד את עבודת אוהל מועד', והיינו כמו שאמרו במדרש הנ"ל, שעל ידי בן יהיה לדבר הווייה וקיום ונוכל להתקיים. והשי"ת יעזור שיחיה לכל אחד כל טוב בברכה והצלחה בכל הענינים.

(א' נשא שנת תשל"ב)

